

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

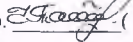

СУСПІЛЬНІ РУХИ ТА ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

для студентів

галузь знань 05 - соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 – соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціальні технології»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020/2021
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: доц.Фостер Л.Ф.

Пролонговано: на 2021/2022 н.р.  (Червінська Т.Г.)  2021р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

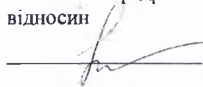
КИЇВ – 2020

Розробник(и):

Фостер Л.Ф. к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин



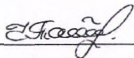
Куценко О.Д.

Протокол № 16 від «26» 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року №1

Голова науково-методичної комісії



Червінська Т.Г.

1. **Мета дисципліни** – сформувати знання про предмет, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки соціологічного дослідження суспільних рухів; розглянути структурні особливості інститутів громадянського суспільства.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Знати* специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства та соціальних проблем;
2. *Вміти* створювати презентації на семінарах, в масовій аудиторії.
3. *Володіти елементарними навичками* групової роботи та публічної дискусії.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** навчальна дисципліна «Суспільні рухи та інститути громадянського суспільства» відноситься до блоку «Соціальні технології в політиці та масових комунікаціях» і спрямована на ознайомлення з проблемами сучасної соціології суспільних рухів; особлива увага приділяється аналізу практичних досліджень суспільних рухів у сучасних суспільствах як ресурсу для зміни соціальних практик та інститутів; отримані знання в подальшому можуть бути використані для теоретичних та прикладних соціологічних досліджень особливостей низових ініціатив, ролі мережевих структур у формуванні неформальних практик структур громадянського суспільства, дослідження актуальних проблем формування та механізмів функціонування громадянського суспільства в Україні.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- введення студентів у коло емпіричних та теоретичних проблем, що розкривають зміст поняття «суспільний рух»;
- опрацювання категоріального апарату та методологічних підходів щодо вивчення проявів суспільних рухів у сучасних суспільствах;
- визначення фреймів суспільних рухів;
- ознайомлення з основними інститутами громадянського суспільства;
- визначення особливостей розвитку громадянського суспільства в контексті трансформації українського суспільства.

Що спрямовано на формування наступних **компетентностей:**

- Здатність використовувати соціальні технології з метою моніторингу стану соціального середовища фк11
- Здатність використовувати соціальні технології з метою моніторингу стану соціального середовища фк12
- Здатність прогнозувати розвиток соціальних процесів в організаціях, галузях та регіонах фк15
- Навички аналізу основних тенденцій розвитку соціальних процесів, проведення статистичного аналізу фк18
- Вміння оцінювати політичні явища з точки зору соціальних інтересів та очікувань фк19

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	знати характеристику основних теоретичних парадигм, що розкривають зміст поняття суспільний рух	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Усна відповідь Дослідницьке завдання Контрольні роботи	10
1.2	знати основні елементи структури громадянського суспільства	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Усна відповідь Дослідницьке завдання Контрольні роботи	10
1.3	зміст концепції дослідження суспільних рухів в контексті трансформації пострадянського простору	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Усна відповідь Дослідницьке завдання Контрольні роботи	20
2.1	аналізувати зміни структури та функцій сучасних суспільних рухів	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Усна відповідь Дослідницьке завдання Контрольні роботи	20

2.2	виявляти та аналізувати тенденції розвитку громадянського суспільства в Україні	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Усна відповідь Дослідницьке завдання Контрольні роботи	10
3.1	демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Усна відповідь Дослідницьке завдання Контрольні роботи	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1
Знати ефективні соціальні технології, враховуючи соціально-демографічні особливості різних соціальних груп при 18	+	+		+	+	
Знати ефективні соціальні технології, враховуючи соціально-демографічні особливості різних соціальних груп при 24	+		+		+	+
Аналізувати основні тенденції розвитку соціально-політичних процесів при 25				+	+	+
Оцінювати політичні явища з точки зору соціальних інтересів та очікувань при 26				+		

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Види робіт / Результати навчання		Семестрова кількість балів	
		Min – 60 балів	Max – 100 балів
Усна відповідь	РН 1.1., РН 1.2., РН 1.3., РН 2.1., РН 2.2., РН 3.1	«6» x 6 = 36	«10» x 6 = 60
Дослідницьке завдання	РН 1.1., РН 1.2., РН 1.3., РН 2.1., РН 2.2., РН 3.1	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Контрольні роботи	РН 1.1., РН 1.2., РН 1.3., РН 2.1., РН 2.2., РН 3.1	«6» x 2 = 12	«10» x 2 = 20

- підсумкове оцінювання: у формі заліку. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів*, для отримання заліку обов'язково *підготувати і презентувати зміст навчального кейсу на вибір лектора*.

7.2 Організація оцінювання:

- Усні відповіді оцінюються по факту проведення семінарів, бали накопичуються протягом семестру.
- Дослідницьке завдання виконується протягом тем 1-8, презентується на останніх семінарах.
- Контрольна робота 1 виконується в рамках лекційного заняття після вивчення Тем 1-4.
- Контрольна робота 2 виконується в рамках лекційного заняття після вивчення Тем 5-8.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
1. Суспільні рухи у сучасному світі				
1.	Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки	2	4	5
2.	Сучасні дослідження суспільних рухів	2	2	5
3.	Жіночий рух як чинник гендерної демократії	2	2	5
4.	Громадський сектор Майдану	2	2	5
	Контрольна робота 1	2		
2. Інститути громадянського суспільства				
5.	Інституційний вимір громадянського суспільства	2	4	5
6.	Структурні особливості громадянського суспільства	2	2	5
7.	Громадянські практики в сучасному українському суспільстві	2	2	5
8.	Соціальні технології та їх принципи реалізації в громадянському суспільстві	2	2	5
	Контрольна робота 2	2		
	Дослідницьке завдання		4	5
Всього		20	24	45

Загальний обсяг *90 год.* в тому числі:

Лекції – *20 год.*

Семінари – *24 год.*

Самостійна робота – *45 год.*

Консультації – *1 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Основи демократії. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Затверджено Міністерством освіти і науки України. Третє видання, оновлене і доповнене / За заг. ред. А. Ф. Колодій. — Львів: Астролябія, 2009.
2. Патнам Р.Д. Творення демократії: традиції громадянської активності в сучасній Італії / Р.Д. Патнам. - К.: Основи, 2001. -302 с.
3. Степаненко В.П., Громадянське суспільство: дискурси і практики // Віктор Степаненко. — К.: Ін-т соціології НАН України, 2015. — 420 с.
4. Резнік О. Громадянські практики в перехідному суспільстві: чинники, субєкти, способи реалізації. — К.: Інститут соціології НАН України, 2011.- 336с.
5. Турен А. Общественные движения: особый объект или центральная проблема социологического анализа / Турен А. // Возращение человека действующего. — М. : Научный мир, 1998. — 204 с.

Додаткова:

6. Авуєва І. Соціальний портрет членів соціальних рухів, громадських організацій та політичних партій / І. Авуєва // Українське суспільство - 2003. Соціологічний моніторинг. - К. : ІС НАНУ, 2003. — С. 283–291.
7. Блумер Г. Коллективное поведение // Американская социологическая мысль. Тексты / Блумер Г.; под ред. В. И. Добренькова. — М., 1996. — С. 166–212.
8. Іщенко В. О. Сучасні дослідження суспільних рухів: головні теоретико-методологічні підходи / В. О. Іщенко // Соціальні виміри суспільства. — К. : Інститут соціології НАНУ, 2006. — С. 183–194.
9. Іщенко В. Проблема ідеології в соціології суспільних рухів / Іщенко В. // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2007. — № 3. — С. 188–199.
10. Здравомыслова Е. А. Социологические подходы к анализу общественных движений / Е. А. Здравомыслова // Социологические исследования. — 1990. — № 7. — С. 88–93.

11. Маєрчик М. Феміністична політична теорія як основа гендерної політики (Розділ 11) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової [3 видання, випр. і доп.]. – К.: Критика, 2017. – С. 179-186.
12. Павлова Т. В. Социальные движения как фактор трансформации институциональной среды: проблемы теории / Т. В. Павлова // Политические исследования. – 2008. – № 5. – С. 113–124.
13. Резнік О. Динаміка чинників протесних практик населення України / О. Резнік // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. – № 3. – С. 100–125.
14. Резнік О. С. Членство у громадських організаціях як кооперативна практика / О.С. Резнік // Український соціум. - 2009. - № 2 (29). - С. 22–33.
15. Резнік О. Горизонтальна соціальна інтеграція в перехідному суспільстві // Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму; за наук. ред. О.Г.Злобіної. – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – С. 62–80.
16. Смельзер Н. Проблема соціології. Георг-Зімелівські лекції, 1995 / Смельзер Н. – Л., 2003. – 128 с.
17. Степаненко В. «Громадянське суспільство: соціо - структурні аспекти // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 2 (16) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. – с.78-87.
18. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. – М., 1997. – 223 с.
19. Della Porta D. Social Movements: An Introduction / Della Porta D., Diani M. – 2nd ed. – Malden : Blackwell Publishing, 2006. – P. 52–62, 114–134.
20. Diani M., McAdam D. eds. Social Movements and Networks. Relational Approach to Collective Action / Diani M., McAdam D. – Oxford : Oxford Univ. Press, 2003.
21. Edwards B. Resources and Social Movement Mobilization // The Blackwell Companion to Social Movements / Edwards B., McCarthy J. D. ; ed.: D. A. Snow, S. A. Soule, H. Kriesi. – Malden : Blackwell Publishing, 2004. – P. 116–152.
22. Tarrow S. Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics / Tarrow S. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – P. 29–67.
23. Rbchak, MJ 2012, 'Seeing pink: searching for gender justice through opposition in Ukraine,' European Journal of Women's Studies, vol. 19, no. 1, pp. 55-72.